

Leonardas Gutauskas

Paukščių takas

Poezija

Skaitmeninta iš knygos:
Leonardas Gutauskas. Paukščių takas. Vilnius: Vyturys, 1986.

ISBN 978-5-430-06008-4

Kūrinys suskaitmenintas vykdant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas“, 2012
<http://mkp.emokykla.lt/ebiblioteka/>

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Turinys

DANGUS – AKYSE	4
Liptai	4
Vėtrungė	6
Kirviai	8
Auksas	10
Kilpa	11
Karas	13
Šulinys	15
Žvakės	17
Kalviai	19
SAKALAS – DEBESY	21
Bitės	21
Laukinės žąsys	23
Šuva	25
Gandras	27
Ėrelis	29
Vėžys	31
Žaltys	33
Kalnai	35
Rugys	37

ŠAKNYS - ŽEMĒJ	39
Šaknys	39
Medžiai	41
Vyšnios	42
Lietūs	44
Pēdsakai	46
Akmenys	48
Erdvēs	50
Versmēs	52
Pūga	54
DEBESŪ - PAPĒDĒJ	56
Perkūnas	56
Ugnis	58
Miglos	60
Dulkēs	62
Aidas	64
Vėjai ir debesys	66
Smēlis	68
Kaulai	70
Kojos	72

DANGUS – AKYSE

Laiptai

Štai pažvelkit, saulės laiptai,
Kas gi ten taip kopia?
Kas už skliauto krašto laikos
Lyg skruzdė virš kopų?
Ar ne vaikas baltaveidis?

Pažiūrėkit, žemės laiptai,
Kas žemyn ten leidžias?
Kas už smilgų baugiai laikos,
Kas į molį beldžias?
Ar ne senis baltarūbis?

Ak, patarkit, laiptai, vaikui,
Kad su saule kėlęs
Gintų bandą į pievelę,
Kur linguoja gėlės.

Pakuždėkit, laiptai, seniui,
Kad jis neskubėtų,

Dar pabūtų žaliøj žemėj,
Tyliai pakalbėtų.

Ir paaiškintų vaikeliui:
Čia – jo žemė ir nameliai,
Ežerai ir laisvas vėjas!
Kad pramokęs mažas rašto,
Ant kalnelio palypėjęs,
Apkabintų savo kraštą,
Kuriame lakštutės gieda,
Gieda vakaro smuikelis
Ir rasotas Paukščių kelias.

Vėtrungė

Žalvarine vėtrungėle,
Ar gali plasnot prieš vėją?
Ar gali tiktai pavėjui
Kaip laukinė lelijėlė?

Vėjas pučia iš rytų,
Pučia vėjas vakarų,
Kartais papučia šiaurys,
O šventadieniais – pietys.

Vėtrungėle, tu blaškais,
Nežinai, ko nori, –
Keturi sparnuoti vėjai,
Žiū, kaip krypsta dorė!

Aš mačiau, kaip tu plasnojai,
Saulėje įrudus,
Gal tada dar nežinojai,
Kad druska ir rūdys
Tyliai graužia tavo sparną?

Žalias žalvaris pajuodo,
Samanom apžėlė,

O virš marių šėlsta juokias
Naujos vėtrungėlės.

Nudažytos, išpaišytos,
Saule paauksuotos,
Vaivos juostom apkaišytos,
Laisvos ir sparnuotos!

Jos užmiršo geležėlę,
Dūlančią prie vartų -
Kliudė vaiko širdužėlę
Vaizdas šis ne kartą.

Jis ne sykį atsiduso,
Rankomis palietęs
Rūdžių saują - kažkada
Ji virš marių švietė!

Kirviai

Geležiniai kirviai,
Negi jums negaila,
Kai pasvyra, virsta
Eglės, pušys laibos?

Pasakykit, kirviai,
Kas jus išgalando?
Kas sakais nugirdė?
Girios išsigando
Jūsų šalto žvilgsnio
Ir ledinio balso -
Tai nuo jo palinksta
Ąžuolai ir alksniai.

Gūdžiai gaudžia šakos,
Devinta - viršūnė,
Griūna senos drevės,
Gailiai klykia paukščiai.

Mėtos medžių kaulai,
Mėnesienoj šviečia,
Išsigandus saulė
Slapstos už aviečių.

Ak, čiulbėkit, paukščiai,
Šventą ryto giesmę!
Tegu vėlei siaudžia
Žalios liepų liepsnos,
Kad jose pražūtų
Kirviai geležiniai,
Girios ragą pūstų
Vėjai šimtmetiniai!

Auksas

Ei tu, žemės aukse,
Kas tave išrado?
Pasakyk, kas davė
Tau besotę ryklę,
Kas ją atidarė –
Pragaro baidyklę?

Ak, žmogeli mažas,
Vieversių karaliau,
Žvelk! – saulelė gražos,
Saulės – ligi valiai!

Saulė – tavo auksas
Ir dangus auksinis,
Saulei – žemės aukos,
Giesmės vieversinės!

Saulei – žemės auksas,
Ne gobšiujų laimei!
Saule, saule, šauksiu,
Nugalėjai baimę,
Nugalėk ir auksą!

Kilpa

Pasakyk man, pieno kilpa,
Ar pati dabar regi,
Kad į tavo pilvą tilpo
Degęs lapino aky
Tas žarotas ryto skliautas,
Apšerkšnijęs lyg karste
Toks išbalęs it suspaustas
Saulės atvaizdas lede?

Ar žinai, kas čia kalčiausias,
Daug kaltesnis nei žmogus?
Šaltis! Šaltis! Jis taip siaučia,
Tai nuo jo patsai dangus
Jau užšalo tarsi marios
Nepalikęs eketės -
Nieks nežino, kas čia daros,
Byra sniegas nuo žvaigždės!

Rudas lapinas taip kenčia -
Smaugia kilpa užveržta.
Vienas šaltis puotą švenčia -
Tai tikra velnių puota!

Ei, kilpele sidabruota,
Kad turėtum tiek drąsos
Ir nutvertum šalčio šluotą
Už ledinės uodegos!

Ir užveržtum šalčio ranką,
Kad nušaltų lig aušros!
Pažiūrėk, kaip gruodas kramto
Siaurą pakraštį žaros.

Pyška tvoros, braška medžiai,
Staugia pūgos už langų,
Piktas speigas sniegą krečia
Ant sustingusių laukų...

Karas

Nenuslēpsi, kare,
Kas nukirto vakar
Žydinčią Vakarę.

Tu žinai, baisūne,
Kas vagies gudrumais
Išviliojo sūnų.

Atsakyk, vaiduokli,
Kam gaisrus nešioji,
Kas tau renka duoklę?

Pasalūne vilke,
Baltą avies kailį
Šiandien užsivilkęs,
Ar manai, kad vaikas
Yra šitoks paikas,
Nieko nesupranta,
Kas ten užu lango
Taip dantis galanda?

Tave klausiu, kare,
Atsakyk nors kartą,

Kas ten atidarė
Baisų bulių gardą?

Kas išleido liūtus
Iš auksinio narvo,
Kad nasruos pražūtų
Senas žemės vardas?

Linksma tau, baisūne,
Kad negali saulė
Vartų atrakinti
Ir alyvos žiedo
Rasa padabinti.

Šulinys

Mano tėviškės šuliny,
Kurgi tavo dugnas?
Kai žvelgi – atrodo, žvelgtum
Į dangaus bedugnę!

Kaip manai, gilus šuliny,
Jei tave uždengčiau,
Ar tuo pat kartu visas
Žvaigždeles išsemčiau?

Aš prisimenu, kaip sėmė
Tėvas kibirėlį,
Kibire tarytum auksas
Žvaigždė sumirgėjo.

Aš ją suėmiau delnais
Lyg lelijos žiedą,
Vėl į šulinį paleidau,
Į jos seną vietą.

Būčiau nešęs ją aukščiau,
Gal į patį dangų,

Tik nuo eglės pamačiau,
Kad dangus – ant žemės!

Šuliny giliam gyvena
Ir žvaigždė su mėnuliu,
Saulės aukurą kūrena –
Pilną glėbį spindulių!

Ir, pažvelgęs į šulinėlį,
Saldžiu miegu užmigau,
O su saule atsikėlęs,
Jau žvaigždės neberadau.

Šuliny sakytum gulbė
Plauko baltas debesis,
Šalia jo gal kiek mažesnis
Antras – lyg balta žąsis...

Žvakės

Pasakykit, gelsvos žvakės,
Negi nežinojot,
Kam bitutės minkė vašką,
Po laukus lakiojo?

Nežinojot? Tad klausykit,
Ką jums noriu pasakyti:
Bus ruduo, ir klevo lapai
Kris ant liūdno smėlio kapo.

O kape, juodam namely,
Ak, tamsioj bedugnėj,
Sapno siūlą verps senelė, –
Ten tamsu ir liūdna.

Štai tada jūs, gelsvos žvakės,
Jai tamsoj pašviesit,
Ir keliu, kaip andai akys,
Saulės laiptais vesit.

Vesit, žvakės, ją per tamsą
Paukščių Tako juosta,

Tyliai šviesit, neužgesit,
Nesudėsit bluosto.

Prisimins senelė pievą
Ir mergytę basą,
Kai mamelė pirmą kartą
Jai supynė kasą.

Ties rankas į žvakę šiltą –
Žvakė gailestinga,
Žvakėn saulės daug pripilta,
Niekad nepristinga.

Kalviai

Pasakykit, broliai,
Kalviai ir kavoliai,
Ką nukalti žadat –
Geležies karolius?

Geriau kalkit skambia
Laimės pasagėlę –
Gal išskels iš žemės
Laisvą pasakėlę!

Kalkit, broliai, kalkit
Sidabrinį kardą,
Kad nukirstų skląstį
Nuo saulužės vartų!

Kalkit, paskubėkit,
Kad žaizdre žarijų
Neuždengtų plėnys
It naktis – lelijų.

Kalkit, broliai, kalkit,
Kalviai ir kavoliai,

Kaldami dainuokit,
Kaip dainuoja broliai!

SAKALAS – DEBESY

Bitės

Bitužėlės, bitės,
Pilkos darbininkės,
Ar ne jūs tiek vaško
Žvakėlėms surinkot?

Žiū, žvakelės dega,
Gūdžią naktį šviečia,
Pažiūrėt į mažą
Bitės širdį kviečia.

O širdy mažiausioj
Tarsi ežerėly –
Plačios Merkio pievos
Ir meduotos ievos.

Ak, bite, bituže,
Pasakyk, kaip tilpo
Į mažą širdužę

Gimtinė ir vingis
Nemuno putoto,
Saulė ir mėnulis,
Mama ir tėvulis?

Visa visa tilpo,
Kas yra brangiausia,
Net padangių tiltai,
Žvaigždės tolimiausios.

Pilkas vabalėli,
Panašus į dulkę,
Leiski man ant kelių
Prieš tave parpulti.
Leisk nulenkti galvą
Prieš tavo kuklumą,
Prieš vargelį tavo,
Tavo atkaklumą.

Laukinės žąsys

Ei, laukinės žąsys,
Ar labai pailsot?
Gal mane nunešit
Ten, kur žvaigždės žvilgso?

Ak, paimkit, žąsys, –
Man sparnai neauga!
Aš pakilti trokštu
Virš pilių, virš bokštų
Ir pažvelgt į žemę –
Ten mamelė semia
Merkio vandenėlį
Ir gražiai dainuoja,
O iš pirkios dūmas
Rangos, vinguriuoja.

Iš didžios aukštybės
Aš pažvelgti noriu,
Kaip dirvoną aria
Mano brolis Juozas,
Kaip jį seka kuosas,
Kirmėles lesioja,

Kaip viršūnė uosio
Saulelę sijoja.
Jūs negirdit, žąsys,
Baltas žąsinėli,
Nėr kada jums – skabot
Žemės žolynėlių.

Negi nuo žolelių
Tiek jėgų pribūna,
Kad įveikti galit
Klystkelius perkūno?
Kad į sunkų lietų
Neatmušat sparno,
Į gimtinę grįžtat
Dukart šimtą kartų!

Šuva

Sargi, vai, bičiuli margas,
Ko pasislėpei būdelėj
Susigūžęs, susirietęs
Tarsi būtum koks bedalis?

Gal tave tėvulis barė
Ir tamsioj būdoj uždarė,
Kad nelotum ant svečių –
Neprašytų ir piktu?

Gal tave mamelė baudė,
Kad drobės, kurias išaudė,
Tu netyčia sudraskei
Ir puodynę sudaužei?

Gal išrovei gaidžiui plunksną
Ar paršėlį už ausies
Patampei, kai tas neklausė?

Gal žąsiuką nuo žąsies
Nuviliojai į laukymę
Ir lig vakaro žaidei,

Kol žąsis visai užkimo,
Šaukdama namo pareit?

Gal nuo stalo kokią kąsnį
Pasiskolinai neklausęs?
O gal elgetą kuprotą
Išvarei, kai tas vapėjo
Apie gerą Dievo būdą,
O paskui lyg susigėdęs
Įlindai į tamsią būdą?

Kaip bebūtų, Sargi geras,
Lįšk laukan – jau metas ginti
Karvytes į žolę retą, –
Pažiūrėk, kaip saulė spindi!

Gandras

Išdidusis gandre,
Guže raudonkoji,
Tai už kokią bausmę
Tu varles daigoji?
Ar už tai, kad varlės,
Ar už tai, kad juokias?
Ak, įkyrios kvaksės –
Nieko nenutuokia!

Jei nors kiek nutuoktų,
Tai tuokart nutiltų,
Tūnotų po lapais,
Po lelijų tiltais.
Ir varliukams lieptų
Labai tyliai praustis,
Kad nesipliuškentų,
Kol žara parausta.

Bet nežino varlės,
Nieko neišmano,
Joms kurkimas – dainos
Nuostabiausios žemėj!

Ir negirdi kvaksēs,
Kaip virš balų būsto
Baltagūžis paukštis
Raudą snapą pusto.

Ērelis

Beragi ēreli,
Kas tave išmokē
Atsiklaupt ant keliu
Geriant vandenēli?

Kas gi taip susuko
Tavo baltā vilnā,
Kad joje paklydo
Vikrus ryto vējas?

Baltas ēriukēli,
Kas tave pririšo
Prie žemēs stulpelio,
Kuolo geležinio?

Kam tave pririšo?
Ar žadi pabēgti?
Gal manai - už kalno
Sodresnē žolelē?

Kurgi tu pabēgsi!
Žiū, stiklinis kalnas,

Į kuri užkopti
Gali debesėlis.

Pasilik, èreli,
Pievoje prie kaimo,
Te maži vaikeliai
Glosto tavo kailį.

Te vaikeliai mokos
Gražiai atsiklausti,
Kai norės pasemti
Versmės vandenėlio.

Vėžys

Pasakyki man, vėžy,
Ką ten ratuose veži,
Ne į priekį - atbulai?
Ima juokas, kai matai
Vėžį, kraipantį ūsus,
Nes neaišku, kur pasuks!

Molio rūmų karaliūne,
Pasakyk, ar ne perkūnas
Vakar trenkė į pakaušį, -
Kam nendrynų sodą laužai?

Pasakyk, ar nebaisu
Iš vandens ūsus iškišti?
Gali juos prie debesų
Nelauktai pririšti
Antanėlis ar Petriukas -
Jiems iškrėsti tokį triuką
Vienas juokas...

Gal geriau, vėžy šarvuotas,
Sėskim į mėnulio luotą,

Į žvaigždes keliaukim -
Aš žinau - jos laukia.

Susišluosim žvaigždeles
Į vytelių rėtį,
Pasiimsiu sau kelias -
Bus kas pažiūrėti.
Kai ant žemės nebeliks
Jokio stebuklėlio,
Leisiu žvaigždei rėplinėt
Ant pajūrio smėlio.

Ir tegu pasaulis mato
Žvaigždę tarsi vėžį -
Jis tik vienas atbulai
Traukia vežimėlį!

Žaltys

Gražumėlis žalčio
Šlapioj pievoj Balčio!
Štai vaikeliai, jį pamatę
Ir akis stulpu pastatę,
Žiūri, žiopso užburti
Lyg prie žemės prikalti.

Ak, žalteli, ar meni,
Kaip per lauko taką šlapią
Iš girelės į namus
Mūsų atšliaužei tykus,
Lyg į mėlynus sapnus
Susigūžęs ir taikus?

Ar prisimeni, margasai,
Kaip ant slenksčio paprašei,
Kad ištrauktų tėvas akstį
Iš galvelės tavo? Naktį
Ant aslos tu pragulėjai,
Gėrei šiltą karvės pieną,
Tik prieš rytą išskubėjai
Į rasotą Merkio pievą?

Akyse vaikų ilgai
Sukos žalčio ratilai...

Kalnai

Dangų remiantys kalnai,
Šalto mėnesio namai,
Gal dar menat milžinų
Skardų balsą virš kalnų?

Gal prisimenat, kaip skraidė
Keistas driežas po dausas,
Kaip kreivi, kuproti braidė
Baisūs žvėrys po rasas?

Kaip įkirto pirmą raidę
Sutvirtėjusi ranka
Į kalnų miglotą šlaitą?
Kaip nežinoma banga
Šlavė žemę, griovė tiltus,
Nešė visa užmarštin?
Ak, tos senos dienos, ilgos,
Kaip jas reiktų pavadint?

Pasakykit man, kalnynai,
Nuo aidų apkurte,
Ar ne jūs dangaus kaimynai

Ir kaimynai kurmio?
Kurmis jums padus kutena,
O dangus pašiaušia kuodą,
Versmės vis žemyn skardena,
Daigas saulėn pasiduoda!

Patikėkit – būčiau kalnas
Su ledyno kepure,
Tai užsėdęs vėjo balną
Skriečiau skrisčiau vakare!
Aplink žemę – šimtą kartų!
Prieš jos kryptį – du šimtus!
Gal tą kamuolį atvyčiau,
Į kurią vijau metus?

Rugys

Paauksuotas rugio grūde,
Jau tokia tava dalia:
Tūnai žemėj, o ant stalo
Prie šiltos puodynės pieno
Tarsi pilkas avinėlis
Miega duonos kepalėlis.

Ir jokia čia paslaptis,
Tai – didi gamtos tiesa,
Nes gyvybės ateitis
Slepias žemės gelmėse.

Žmonės rugio grūdą sėja,
Molio kraujas sėklon liejas.
Ir tada, prakirtęs storą
Žemės pluta, daigas stoja!
Jis į vėjo jūrą neria,
Supas, plaukia, žydi,
Spinduliai jam rūbą neria
Iš gijų plonyčių.

Na, o rudeniui atėjus
Reikia kantriai dalgio laukti,

Pasitikt linksmai kirtėjus –
Saulėtos dienei šaukia:
Paskubėkit, negaišuokit –
Jau lietus už kalno kaupias,
Grūdą girnoms atiduokit,
O ilguosius šiaudus – kaukui.

Nes jis moka iš šiaudų,
Sukdamas ant plono piršto,
Padaryti daug daiktų
Ir paaiškinti nepamiršta,
Kaip šiaudinis paukštis juda,
Kaip jis lesa rugio grūdą.

ŠAKNYS – ŽEMĖJ

Šaknys

Ei, žemėtos šaknys,
Kaip tamsoj jūs matot?
Juk po žemėm akmenys
Kliūtis jums pastato.
Kaip jūs nepaklystat,
Kaip namo sugrižtat?
Juk tamsu kaip naktį,
Nėra kas uždegti,
Kad pašviestų kelią.

Gal sliekų takeliais
Jūs namo parbėgat?
Klupsčiais klupsčiais, keliais –
Nes žemi sliekų urveliai,
Vos per du nagu aukštesnis
Siauras kurmio vieškelėlis.

Ei, žemėtos šaknys,
Ploniausios gyslelės,

Ar galiu paklausti
Jus vardu senelės:
Gal jau metas kasti
Šaknį – aukso giją
Ir iš jos nupinti
Krepšelį lelijai?

Dar, atrodo, vakar
Mus močiutė mokė,
Kaip šaknelę kasti,
O šiandien aš – vienas,
Ji – toli toliausiai
Už kalnų, už jūrų
Vis namolei žiūri.

Žiūri, tartum klaustų,
Ar anūkas dirba,
Ar pina krepšelį
Iš pušies šaknelių...

Medžiai

Šimtamečiai medžiai,
Kaip tokie užaugot?
Aš užaugti noriu -
Rankomis paremti
Seną gandro lizdą,
Kad šiaurinis vėjas
Jo netrenktų žemèn.

Juk, parskridęs gandras,
Lizdo neberadęs,
Lyg nelaimės gandas
Suks ratus, benamis.

Bet sakykit, medžiai,
Jei aš būsiu mažas,
Kas parems lizdelį?
Kaipgi jis laikysis?
Juk nukris ant žemės.

O, didingi medžiai,
Duokite man ranką, -
Pasitiksime svečią
Keliauninką gandrą!

Vyšnios

Vyšnios, vyšnios,
Kai jūs žydit,
Rodos, pirmas sniegas švyti!

Ak, menu, kaip neseniai
Du neklaužados vaikai,
Nuo mamelių pasislėpę,
Į medelį kopė,
Lyg varnėnai pasistiepę
Siekė skinti uogą.

Bet šakelės neatlaikė,
Linko ir nulūžo,
Ošė sodas, verkė vaikas,
Liūdnas, susigūžęs.

Kaip graudu, jog tai ne kirvis
Vyšnios medį laužė,
O pabėgę iš namučių
Du maži neklaužados.

Gal jie manė, kad medelio
Geležinės šakos?

Kopė drąsiai lyg ant stulpo,
Tiek, kiek siekė akys!

È, vaikeliai, jeigu trokštat
Išsipirkti kalnę,
Tai užkaskit vyšnios kaulą
Juodžemin prie vartų.

Palūkėkit metelius,
Ir įvyks stebuklas –
Iš kaulelio pasikels
Kelios šakos buklios.

O palaukę dar metus,
Gal sulauksit žiedo, –
Vyšnios uoga kaip medus,
Vyšnioj strazdas gieda!

Lietūs

Rudeniniai lietūs,
Atsakykit, bangūs,
Ar tai jūs barbenat
Į pirkelės langus?

Ar tai jūs sušalę
Prašotės į vidų
Prie jaukios ugnelės
Rankų pasišildyt?

Gal čia koks keleivis,
Dangumi atplaukęs,
Debesų jūreivis
Užu durų laukia?

O, jūs lietūs, lietūs,
Jau nėra jums galo!

Jau sumirko kietas
Rugio stiebas, šąla
Kurapka ir garnio
Mėlynas pakaušis

Ir lapiuko nosis,
Kyšanti pakriaušėj.

Pēdsakai

Senos mano pēdos,
Ar manęs palauksit,
Kol sugrīšiu pēsčias
Ar laivu atplauksiu?
Ar manęs nelauksit,
Jau nebeliūdēsit,
Tik žalių žolynų
Kauburiais žydēsit?

Tik lakiajam smēliui
Duosite nakvynę
Ir manęs paklausit
Tyliai, nusimineę:
Kur klajoji, seni,
Vaikeliu išējēs?
Mus nutrynē lietūs!
Mus užpustē vējas!

Mums neleido laikas
Verkti ir liūdēti,
Liepē mums išnykti,
Dilgēm sužydēti.

Kurgi mes keliausim,
Kur tavęs ieškosim?
Naktį išskubėję,
Kelio nežinosim.

Tektų klaidžiot girioj,
Tektų jūroj skęsti –
Juk kelių ne vienas,
Milijonai esti!

Taip ir teko, broli,
Žolele apaugti,
Dilgėlėm pražydus,
Pasislėpus laukti.
Laukti ir svajoti,
Kad sustotų laikas, –
Gal sugrįš tos pačios
Basos kojos vaiko?

Akmenys

Vienišas laukų akmuo,
Juk tu kalno brolis,
Žydros uolos – tavo sesės.
Mat koks tu keistuolis!

Apvalus nei kepaliukas,
Akmeninis žmogeliukas,
Didelė akmens galva!
Ir žmogaus akių spalva!

Tai akmuo! Kas pasakytų,
Jog jis be tėvynės?
Kalnuose jisai – kaip stumbras,
O pas mus – avytė.
Guli akmens keturi,
Į miglas panirę,
Ir, atrodo, tuoj subliaus,
Žvelgdami į girią.

Štai žmogus sukūlė kaktą,
Už akmens užkliuvęs,
Ar nulaužė arklo ragą,

Sodindamas bulves, –
Kad per daug neriesų nosies,
Būtų kiek kuklesnis,
Tam yra laukų akmuo,
Už vargą sunkesnis.

Ei, akmuo, gerai žinau,
Tau labai patinka,
Kai į krepšį tarp bulvikių
Keli akmenys krinta.

Bet, sakyk, ar tau neliūdna,
Kai tave pastato
Ant kapučio kauburėlio
Tarsi kokį stabą?

Erdvės

Eiii! Žvaigždėtos erdvės,
Tolumos beribės,
Kas jus išmatavo?
Gal paukštelis Ibis?
Jis Egipto žemėj
Kažkada gyveno,
Šventas saulės paukštis,
Sako, nemirtingas,
Bet ir jis aukštybėj
Lyg sapnuos pradingo.

Paslaptingas Ibis
Niekam nepasakė,
Ar erdvė - beribė,
Ar tik aklos akys
Jos gelmių nesiekia -
Kiek paskraido, grįžta
Į beržų pavėsi,
Į karvelio gūžtą.

Eiii! Žvaigždėtos erdvės,
Tolumos beribės,

Žvelkit - neša gervės
Šviesą amžinybės!
Neša žemės vardą
Ir tėvynės aidą,
Ten, už saulės vartų,
Kur Sietynai braido
Po ūkus - atrodo,
Lyg avytės baltos
Braido po atolą,
Geria rasą šaltą.

Visa taip - iš vieno:
Ir dangus, ir žemė,
Ir gėlėtos dienos,
Ir naktis bežadė...

Versmės

Versmės, tylios versmės,
Kur po gluosniu almat,
Gal jus žemė verčia
Ar pelkynų laumės
Jūsų giją pina
Tamsoje pelkyno?

Ak, iš kokio šulinio
Jūs nuo amžių plūstat
Ant Čepkelių bruknių,
Kad jos nenudžiūsta?

Versmės, gaivios versmės,
Kas jums davė balsą?
Kas išmokė verkti,
Kai žoles šienauja?

Ak, svajingos versmės,
Kas kanklius jums davė,
Kad jie skamba skamba,
Širdį man užgavę?

Versmēs, žydros versmēs,
Šaltos, tyros, sraujos,
Ar ilgai dar versis
Jūsu gyvas kraujas?

Pūga

Pasakykit, baltos pūgos,
Gal vilkai taip staugia, ūkia?

Man baisu – užkauks pūga,
Pasišiaušia tuoj kupra,
Ir, atrodo, avį vilkas
Jau iš gardo tempia, velkas.

Arba, rodos, senas baubas
Bando kaminu, ak, siaubas,
Mūsų pirkion prasigauti,
Čiupti vaiką, kišt į maišą
Ir išnešti į laukus,
Ten, kur skamba laumių vaišės,
Suka vėtra verpetus!

Tu, pūgele, tu, baltoji,
Kam visur snieigus sijoji,
Kur nereikia – kuo daugiau,
Kad vaikeliui vis sunkiau
Būtų bristi į mokyklą
Per pusnynus, baltą miglą?

Ak, pūgele, tu - vėlė,
Girių raganos duktė!
Bet jaučiu - diena artėja,
Rytas tamsą suakėja!
Jau saulelė užu miško
Spindulius skaisčius atrišo
Ir paleido į laukus,
Į patamsius, į sniegus!

Teks, pūgele, pasitraukti,
Sumažėt ir susitraukti.
Et, į ožio riestą ragą
Man tave suriesti maga!
Kad pavirstum tam rage
Vėjo pasaga smagia!

DEBESŲ – PAPĖDĖJ

Perkūnas

Klausiu – atsakyk, perkūne,
Kas danguj gaisrus pakūrė?
Kas botagą iš ugnies
Šiānakt vijo ant vinies?

Atsakyk, audrų karaliau,
Kas tau numetė karūną,
Kad ieškodamas trunkais
Giriom, kloniais ir laukais?

Pasakyk, garsus perkūne,
Ko pasaulis nesugriūna,
Kai žengi variniais batais
Per Žemaičių plentą platų?

Vėjų kerdžiau, o perkūne,
Kas išaudė saulės gūnią?
Tu gražiai ja užsikloji,
Kai ant debesio nakvoji.

Piemenėli, per daug klausi –
Nepajusi – greit pasensi.
Jeigu toks smalsuolis būsi,
Aš galiu nusukti ausį!

Aš valdau dangaus gaisrus,
Aš nulaužiu kriaušę!
Į baisyos ugnies nasrus
Telpa visa, kas tik šiaušias
Prieš galingą mano balsą!
Senas, jaunas dreba, verkia,
Kai perkūnas lyg juokais
Žaibo siūlus verpia!

Ė! Perkūne, nebijau,
Aš namo jau parėjau.
Griausk negriaudęs ir trunkykis –
Man nebaisyos žaibo nytys!

Ugnis

Amžina, skaisti ugnie,
Kur geriau tau sekas?
Molio krosnyje, namie,
Ar danguj, kur teka
Tokios žydros žaibo upės
Debesų kraštais gėlėtais,
Kur devynios žvaigždės tupi
Ant aukštų kalnų?

Gal patinka viršum žvakės
Sau ramiai pleventi,
Degti tyliai, neskubėti
Ir ramiai pasenti?

O gal tau gražiausia naktį
Šakalio gale liepsnoti
Ir žiūrėti, kaip į krepšį
Metami vėžiai kuproti?

Gal patinka tau žarijom
Krosnies oloje žerėti
Į duonelę, kaip ji rausta,
Išplėstom akim žiūrėti?

O šviesa, kuri klajoja
Virš paslėptų turtų
Ir kurios vaikai bijojo –
Tai ugnis ar burtai?

Ak, ugnie, devyniaveide,
Po karų prie Merkio
Aš menu, kaip girios degė
Ir aguonos verkė.

O, ugnie, mįsles atverki
Ir danguj, ir žemėj,
Stebuklingai apsiverski,
Eglės šakelės nusverki –
Būk šalta ugnelė!

Miglos

Paslappingos miglos,
Pasakykit, pilkos,
Ar ne giminė jums
Pasalūnas vilkas?

Mokat tyliai sėlint
Prie tvoros, prie lieptų,
Mokat pasislėpti
Už kapučių liepų.
Mokat būt panašios
Į senelės skarą,
Bet mėgink pasiekti –
Ertmės atsidaro
Į klaidžius pelkynus,
Į raistelio akį...

Vai, jūs pasalūnės,
Girių gelmės klampios,
Klysta – kas galvoja,
Kad jus audžia laumės.

Vai, jūs miglos klaidžios,
Išsigandę gaidžio

Aitvarai sužvenge
Jumyse prasmenga!

Dulkės

Ak, tylenės dulkės,
Kas tylėt jums liepė,
Taręs: atsigulkit
Ir gulėkit tyliai?

Ar ne laiko darbas,
To dienų piemens?
Aš mačiau jį sėdint
Ant laukų akmens.

Priėjau tyliausiai,
Pažvelgiau per petį,
Žiūriu – šiurkštus delnas,
O ant delno – dulkės.

Dulkeles skaičiuoja,
Jokios nepraleidžia,
Matos, rimtas darbas,
Nesakysi – žaidžia.

Pagalvojau tyliai,
Bet paklaust bijojau,

Tik, sulaikęs kvapą,
Žvelgiau prasižiojęs.

Kur žalesnė dulkė
Arba raudonuoja,
Tą tuojau ant žemės
Pakiša po koja.
Ir, kulnu patrynęs,
Vėlei pasižiūri,
Ar jau visos pilkos,
Ar jau visos dulkės...

Dar ilgai žiopsotų
Lyg užburtas vaikas,
Bet gaidys pragydo,
Ir nuskrido laikas!

Aidas

Šimtabalsi aide,
Kas tave pabaidė,
Kad slapstais už miško
Lyg bailiausias kiškis?

Krištolinis aide,
Kas tave sukūlė,
Kad visur, kur neisi,
Tavo šukės guli?

Greitasparni aide,
Kaip tave sučiupo
Šulinys giliausias
Ir sekiausia upė?

Užkerėtas aide,
Ar ne stebuklinga -
Kai buvai čia pat jau,
Tavo pėdos dingo?

Ak, bedugnis aide,
Kas tave surinko,

Kad šimtai aidelių
Į vieną sutilpo?

Ar žinai, aiduži,
Kuo aš noriu būti?
Tikaidu giružėj
Araidu už upės!

Niekas nesugautų,
Niekas nematytų,
Tik visi girdėtų,
Tik visi klausytųs.

Vėjai ir debesys

Jūs, laisvieji vėjai,
Debesų siuvėjai,
Iš kur gaunat siūlą
Susiūt debesėliams?

O gal mokat siūti
Ilgom pievų smilgom
Ar apynio ūsais?
Gal voro tinkleliais?

O gal aukso gijom,
Parvežtom iš prūsų
Dar senų senovėj
Karo dainužėlėj?

Bet tikriausiai imat
Labai ploną lietu
Ir gražiai sau siuvat
Debesį skylėtą.

Debesis – kaip vaiko
Dar mažėlio rūbas:

Lopyk, siūk nesiuvęs –
Vis kas dieną kiūra.

Smēlis

Tu, klajūne smēli,
Ar neatsibodo
Pro šakneliņu rētī
Amžinai byrēti?

Menu: mažas vaikas
Aš tave norējau,
Saujoje suspaudęs,
Nunešti siuvėjui.

Aš tada galvojau:
Smiltys – juk auksinės!
Jas prisiūs siuvėjas
Prie gedulo rūbų, –
Gal nebus taip liūdna
Miegančiai močiutei?

Vai, kaip aš suklydau –
Vaiko naivumėlis –
Man nutirpo pirštai,
Spaudžiant saujoj smėlį.

Tyliai vėriau saują -
Kas gi dabar bus čia?
Matau savo delną,
O ant delno - tuščia!

Mat smiltis birioji
Pro pirštus prasmuko...

Juokėsi siuvėjas,
Bet paskui pamokė:
Reik ant smėlio kalno
Duobelę iškasti
Ir, ką nors paslėpus,
Vėl gražiai užkasti...

Kaulai

Ak, bevardžiai balti kaulai,
Atpustyti pamariusos,
Kas jus pametė, užmiršo
Šiaurės žemės vakarus?

Kam priklausėt, o kauleliai,
Jūros paukščiui? Žemės žvėriui?
Ko jūs tylit, nepasakot?
Aš paguosčiau kūdikėlį.

Jis, suradęs baltą kaulą
Ant šiaurinio žemės kranto,
Stovi, klausia, nesupranta,
Kas nutiko šiam pasauly?

Vaikas verkia: gal raganė
Liepė gerą gyvulėlį –
Jis žmogaus balsu kalbėjo –
Švintant budeliui nukirsti?

Ak, vaikeli, kam ta baimė!
Juk iš kaulų stebuklinga

Obelėlė sulapoja -
Šakos, obuoliais palinkę,

Supas vėjuos, auksu tvaska
Vaisiai pasakų gražių.
Ak, vaikeli, kam ta baimė -
Saulę tau delnuos nešu!

Juk iš kaulų kaip iš sniego
Kyla žolės, auga medžiai,
Juk nėra pasauly nieko,
Kas prapultų amžiams,
skradžiai...

Kojos

Pasakykit, greitos kojos,
Ko taip bėgat, nesustojat?
Gal jus juodas baubas veja,
Kad taip skuodžiate per veją?
Gal žolė padus kutena?
Gal šaltinis, kur skardena
Po medžiu, į toli šaukia?

Mes, kojelės greituonėlės,
Nešam jauną, nešam seną
Ten, kur žvaigždės tarsi gėlės
Pasakų ugnim rusena.
Kur rasotas Paukščių Takas
Lyg obels šaka žieduota
Tylią naktį šnabžda, šneka
Apie tai, kas vaikui duota:

Tolių toli išmatuoti,
Išmatuoti gylių gylių,
Vis keliauti, nesustoti
Ir, užkopus stiklo pilį,
Akimis apglėbti žemę

Nuo kraštelio ligi krašto –
Te gėlynai dangų remia!
Ir tamsos galybė mažta!